

ISHSIZLIK VA ISHLASHNI ISTAMAYDIGAN YOSHLAR QATLAMI

Sattarova Dilrabo Ikramoboyevna

Samarqand davlat chet tillar instituti, “Ingliz tili” kafedrası assistent o’qituvchi

Gmail: sattarovadilrabo25@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada ishsizlik va ishlashni istamaydigan yoshlar qatlaminin kelib chiqish sabablari va oqibatlari yoritilgan. Yoshlar orasida mehnatga bo’lgan motivatsiyaning pasayishi, ta’lim tiziminin bozor talablariga moslashmagani, hamda passiv hayot tarzining o’sib borayotgani tahlil qilinadi. Shuningdek, bu muammoning yechimlari va yoshlarni faol mehnatga rag’batlantirish yo’llari ko’rsatilgan.

Kalit so’zlar: Ishsizlik, motivatsiya, yoshlar, ta’lim, mehnat bozori, passivlik, tadbirkorlik, yechimlar, kelajak.

Bugungi kunda ishsizlik va yoshlar orasida ishlashga bo’lgan istakning pasayishi dolzarb ijtimoiy muammo sifatida e’tibor qaratishni talab qiladi. Yoshlarning ishga joylashishida duch keladigan to’siqlar, ta’lim tiziminin zamonaviy mehnat bozoriga mos kelmasligi va passiv turmush tarzi ushbu muammoning asosiy sabablaridan biri hisoblanadi. Maqolada ushbu omillarni chuqur tahlil qilish va muammoning yechimlarini taklif etish orqali yoshlarni mehnat qilishga rag’batlantirish maqsad qilingan. Ishsizlikning kelib chiqishining birinchi sababi yoshlarning bilim va ko’nikmalarining mehnat bozorining talablariga javob bermasligidir. Ta’lim tizimi, ko’pincha, nazariy bilimga asoslangan bo’lib, amaliy ko’nikmalarni yetarlicha rivojlantira olmaydi. Natijada, yoshlar ish beruvchilar talablariga javob bermaydi. Bu esa nafaqat yoshlarning, balki umuman jamiyatning iqtisodiy rivojlanishiga salbiy ta’sir ko’rsatadi.

Ma’lumki ushbu mavzu bugungi kunda juda dolzarb bo’lib, barchaning hayotida uchraydigan ishsizlik va ishlashga bo’lgan hohishning sustlashishi haqida so’z yuritiladi va uning sabablari va oqibatlari haqida faktlar yoritib beriladi. Bundan tashqari dastlab ishsizlikning kelib chiqish sabablari so’ngra ishlashni istamaydigan ishchilar yoki ishida qoniqmaydigan hodimlarning yuzaga kelish sabablari muhokama qilinadi. O’ylaymizki bunday maqola jamiyatdagi muhim ijtimoiy muammolarni yoritadi va yoshlarni o’z ustida ishlashga, mehnat qilishga undaydi. Keling, bu mavzuni kengroq tahlil qilamiz.

Shuningdek, yoshlar orasida motivatsiyaning yetishmasligi muhim omillardan biridir. Ko'pchilik yoshlar birinchi ish tajribalarini to'g'ri qabul qilmay, darhol yuqori lavozim va daromad izlashadi. Ular kichik qadamlar orqali katta yutuqlarga erishish mumkinligini unutishadi. Ba'zilari esa "comfort zone" ichida qolib, ishlash zaruratini sezmaydi. Bu holat, ayniqsa, ota-onalari moddiy jihatdan ta'minlaydigan yoshlar orasida keng tarqalgan. Yana bir sabab hududiy ish o'rinlarining yetishmasligi hisoblanadi. Ko'plab yoshlar malakali ish o'rinlari mavjud bo'lmagan hududlarda yashaydi. Bu esa ularning ko'chib ketishi yoki ish bilan ta'minlanmagan holda qolishiga sabab bo'ladi. Shu bilan birga, texnologiyalar va ijtimoiy tarmoqlarning o'sishi ham yoshlar orasida passivlikni kuchaytirmoqda. Ko'pchilik real hayotdagi muammolarni hal qilish o'rniga virtual dunyoga ko'proq vaqt ajratadi.

Muammoning oqibatlari juda jiddiy. Ishsizlik darajasining oshishi yoshlar orasida ijtimoiy norozilik, jinoyatchilik va umidsizlikka olib keladi. Bundan tashqari, ishsizlik iqtisodiyotning umumiy rivojlanishiga to'siq bo'ladi, chunki mehnat bozori yangi kadrlar va tajribaga ega mutaxassislarga ehtiyoj sezadi. Shaxsiy rivojlanishning to'xtashi esa yoshlarning kelajagi va jamiyatdagi o'rniga salbiy ta'sir qiladi. Ushbu muammoni hal qilish uchun birinchi navbatda yoshlarni mehnatga motivatsiya qilish zarur. Ularni har qanday ish tajriba ekanligini tushuntirish, oddiy lavozimlardan boshlashning ahamiyatini anglatish kerak. Ta'lim tizimini modernizatsiya qilish va amaliy ko'nikmalarga e'tibor qaratish muhimdir. Masalan, o'quv yurtlarida amaliy mashg'ulotlar va mehnat bozoridagi talablar asosida kurslar tashkil etilishi kerak.

Shuningdek, yoshlarni tadbirkorlik va mustaqil ishlashga rag'batlantirish zarur. Davlat tomonidan startaplar va kichik biznesni qo'llab-quvvatlash dasturlari orqali yoshlar o'z imkoniyatlarini sinab ko'rishi mumkin. Freelance kabi zamonaviy mehnat turlari yoshlarni o'z vaqtlarini samarali boshqarishga o'rgatadi.

Xulosa qilib aytganda, ishsizlik va ishlashni istamaydigan yoshlar qatlaminin mavjudligi jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligiga tahdid soladi. Bu muammoni hal qilish uchun ta'lim tizimini zamonaviy bozor talablariga moslashtirish, yoshlarni faoliyatga tayyorlash va ularni motivatsiya qilish lozim. Har bir yosh kelajagini o'z qo'lga olishini va mehnatsevarlik orqali hayotini ijobiy tomonga o'zgartirish imkoniyatiga ega ekanligini anglamog'i lozim. Shu yo'l bilan jamiyatda mehnat madaniyatini oshirib, yoshlarni yanada faol va mas'uliyatli hayot tarziga yo'naltirish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Karimov I.A. O‘zbekistonning bozor iqtisodiyotiga o‘tish strategiyasi. O‘zbekiston nashriyoti, 1993-yil. 256 b.
2. G‘ulomov S. Mehnat iqtisodiyoti asoslari. Fan va texnologiya, 2005-yil. 320 b.
3. Bekmurodov A. Yoshlar va zamonaviy mehnat bozori. Sharq, 2010-yil. 198 b.
4. Ashurova D. Ishsizlik va uni kamaytirishning zamonaviy usullari. Innovatsiya nashriyoti, 2018-yil. 275 b.
5. Tursunov M. Ta’lim va mehnat bozoridagi uzviylik muammolari. Talqin, 2017-yil. 310 b.
6. Махмудова, Г. Н., & Гуломова, Н. Ф. (2023). Unlocking the potential of the digital economy in the EAEU countries: identifying and overcoming obstacles. *π-Economy*, 16(4), 7-25.
7. Gulomova, N. (2023). Comparative Analysis Of The Export Potential Of The Republic Of Uzbekistan Within The Framework Of The EAEU. *American Journal of Interdisciplinary Research and Development*, 20, 17-22.
8. Sharipov H. Yoshlarni tadbirkorlikka rag‘batlantirishning dolzarb masalalari. *Iqtisodiyot*, 2021-yil. 290 b.